SPRENDIMAI

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO SPRENDIMAS (ES) 2021/271

2021 m. vasario 17 d.

dėl griežtesnės priežiūros Graikijoje pratęsimo

(pranešta dokumentu Nr. C(2021) 998)

(Tekstas autentiškas tik graikų kalba)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 472/2013 dėl euro zonos valstybių narių, kurios turi didelių finansinio stabilumo sunkumų arba kurioms tokie sunkumai gresia, ekonominės ir biudžeto priežiūros griežtinimo ([1]), ypač į jo 2 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

(1) 2018 m. rugpjūčio 20 d. nustojus teikti Europos stabilumo mechanizmo finansinę pagalbą, Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2018/1192 ([2]) nuo 2018 m. rugpjūčio 21 d. šešiems mėnesiams Graikijai pradėta taikyti griežtesnė priežiūra. Vėliau ši priežiūra buvo pratęsta keturis kartus ([3]), kiekvieną kartą – papildomam šešių mėnesių laikotarpiui, paskutinį kartą – nuo 2020 m. rugpjūčio 21 d.;

(2) nuo 2010 m. Graikija gavo didelę finansinę pagalbą, todėl Graikijos neįvykdyti įsipareigojimai euro zonos valstybėms narėms, Europos finansinio stabilumo fondui ir Europos stabilumo mechanizmui iš viso sudaro 243 700 mln. EUR. Graikija palankiomis sąlygomis gavo finansinę paramą iš savo Europos partnerių, o 2012 m. ir dar kartą 2017 m. pagal Europos stabilumo mechanizmą buvo nustatytos konkrečios priemonės skolos tvarumui padidinti. 2018 m. birželio 22 d. politiniu lygmeniu Euro grupėje buvo susitarta įgyvendinti papildomas priemones skolos tvarumui užtikrinti. Dėl kai kurių iš šių priemonių, įskaitant sumų, lygiaverčių euro zonos nacionalinių centrinių bankų pajamoms, gautoms už Graikijos Vyriausybės obligacijas, laikomas pagal Susitarimą dėl grynojo finansinio turto ir Vertybinių popierių rinkų programą, pervedimą, gali būti susitariama euro grupėje du kartus per metus, remiantis teigiamomis griežtesnės priežiūros ataskaitomis, kuriose vertinama, kaip Graikija laikosi politinių įsipareigojimų, prisiimtų įgyvendinus programą. Buvo panaudotos pirmosios keturios sąlygiškų skolos priemonių dalys, dėl kurių euro grupė susitarė atitinkamai 2019 m. balandžio bei gruodžio mėn. ir 2020 m. birželio bei lapkričio mėn.;

(3) Graikija įsipareigojo euro grupei tęsti ir užbaigti visas pagal Europos stabilumo mechanizmo paramos stabilumui programą (toliau – programa) priimtas pagrindines reformas ir išlaikyti svarbių reformų, priimtų pagal tą ir ankstesnes programas, tikslus. Graikija taip pat įsipareigojo įgyvendinti konkrečius veiksmus šiose srityse: fiskalinės, įskaitant struktūrinę, politikos, socialinės gerovės, finansinio stabilumo, darbo ir produktų rinkų, privatizavimo ir viešojo administravimo. Tie konkretūs veiksmai, išdėstyti 2018 m. birželio 22 d. euro grupės pareiškimo priede, padės šalinti Graikijos perviršinį makroekonominį disbalansą ir esamus ar potencialius ekonominių sunkumų šaltinius;

([1]) OL L 140, 2013 5 27, p. 1.

([2]) 2018 m. liepos 11 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2018/1192 pradėti griežtesnę priežiūrą Graikijoje (OL L 211, 2018 8 22, p. 1).

([3]) Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2019/338 (OL L 60, 2019 2 28, p. 17); Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2019/1287 (OL L 202, 2019 7 31, p. 110); Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2020/280 (OL L 59, 2020 2 28, p. 9) ir Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2020/5086 (OL L 248, 2020 7 31, p. 20).

(4) 2020 m. vasario 26 d. Komisija paskelbė 2020 m. Graikijai skirtą ataskaitą ([4]). Komisija padarė išvadą, kad Graikijoje yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas ([5]). Nors pažanga matoma keliose srityse, kai augimo potencialas vis dar mažas, o nedarbo lygis – aukštas, tebėra didelių trūkumų ir iš praeities likusių problemų, susijusių su didele valstybės skola, aukštu neveiksnių paskolų lygiu bankų balansuose ir išorės sektoriumi. Šios išvados vėliau patvirtintos 2020 m. lapkričio 18 d. Komisijos pagal Europos Komisijos ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ([6]) priimtoje įspėjimo mechanizmo ataskaitoje, parengtoje atsižvelgiant į COVID-19 krizę, kurioje Graikija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių 2021 m. reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Visų pirma iš įspėjimo mechanizmo ataskaitos matyti, kad, nors valstybės skola 2019 m. sumažėjo, numatoma, kad dėl ekonomikos nuosmukio ir būtinų priemonių, kurių imtasi pandemijos poveikiui sušvelninti, sąnaudų 2020 m. ji padidės ir viršys 200 % bendrojo vidaus produkto. Graikijos finansų sektoriui tebekyla sunkumų dėl mažo pelningumo, vidurkio nesiekiančių kapitalo pakankamumo rodiklių ir didelės susikaupusių neveiksnių paskolų sankaupos. Grynoji tarptautinių investicijų pozicija tebėra ganėtinai neigiama, nors ji apima didelę valstybės išorės skolą labai palankiomis sąlygomis, ir prognozuojama, kad ji toliau blogės dėl sumažėjusių pajamų iš turizmo. Nedarbo lygis tebėra labai aukštas, o jo lėto mažėjimo tendenciją laikinai nutraukė krizė;

(5) nuo pandemijos pradžios ES ir jos valstybės narės ėmėsi precedento neturinčių priemonių žmonių gyvybėms ir pragyvenimo šaltiniams apsaugoti. Reaguodama į COVID-19 pandemiją ir laikydamasi suderinto Sąjungos požiūrio, Graikija toliau priiminėjo biudžetines priemones, kad padidintų sveikatos sistemos pajėgumą, ir išplėtė fiskalinių ir likvidumo priemonių, skirtų pagalbai labiausiai nukentėjusiems asmenims bei įmonėms suteikti, rinkinį. ES rėmė nacionalines pastangas įveikti sveikatos krizę ir sušvelninti jos staigų poveikį ekonomikai. Ji skyrė savo biudžetą kovai su virusu, aktyvavo Stabilumo ir augimo pakte nustatytą bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą, pasinaudojo visomis valstybės pagalbos taisyklių teikiamomis lankstumo galimybėmis ir sukūrė naują priemonę, skirtą padėti žmonėms likti darbo rinkoje – paramos priemonę nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE). Kartu su priemonėmis, kurių ėmėsi Europos Centrinis Bankas, Europos stabilumo mechanizmas ir Europos investicijų bankas, ES suteikia 750 mlrd. EUR pagal priemonę „Next Generation EU“, kuri turi būti įgyvendinama visų pirma per Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę bus teikiama didelė parama reformų ir investicijų, skirtų valstybių narių ekonomikai stiprinti, įgyvendinimui. Priemonė suteikia Graikijos ekonomikai galimybę atsigauti po dabartinės krizės ir spręsti problemas, su kuriomis ji ir toliau susiduria. Be to, pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą daugiau kaip 1 000 mlrd. EUR ES finansavimas bus nukreiptas į naujus ir sustiprintus prioritetus visose ES politikos srityse, įskaitant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką;

(6) 2020 m. lapkričio 18 d. Komisija paskelbė aštuntą griežtesnės Graikijos priežiūros vertinimą ([7]). Jame daroma išvada, kad, nepaisant dėl pandemijos susiklosčiusių nepalankių aplinkybių, Graikija ėmėsi būtinų veiksmų, kad įvykdytų reikiamus konkrečius reformų įsipareigojimus. Ataskaitoje pažymėta, kad valdžios institucijoms per pastaruosius mėnesius pavyko atnaujinti su reformų įsipareigojimais susijusį darbą, po to, kai 2020 m. pirmąjį pusmetį jis buvo sustabdytas dėl precedento neturinčių įvykių, ir buvo įgyvendintos kelios esminės reformos. Europos institucijos palankiai įvertino glaudų ir konstruktyvų bendradarbiavimą visose srityse ir paskatino valdžios institucijas išlaikyti tempą ir prireikus stiprinti pastangas greitai užbaigti neseniai priimtų pirminės teisės aktų įgyvendinimą. Tai visų pirma pasakytina apie finansų sektoriaus reformas, kurias vykdant netrukus turi būti užbaigta ir priimta daug antrinės teisės aktų;

(7) atsižvelgdama į Komisijos 2020 m. nuodugnią apžvalgą ir remdamasi Komisijos vertinimo rezultatais, Taryba išnagrinėjo 2020 m. nacionalinę reformų programą ir 2020 m. stabilumo programą. Taryba atsižvelgė į poreikį kovoti su pandemija ir padėti atsigauti ekonomikai – tai pirmas būtinas žingsnis siekiant sudaryti sąlygas koreguoti disbalansą. Ji rekomendavo ([8]) Graikijai imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su pandemija, be kita ko, didinant sveikatos priežiūros sistemos atsparumą, parengti sutrumpinto darbo laiko tvarką ir veiksmingą aktyvumo skatinimo paramą siekiant sušvelninti krizės poveikį užimtumui ir socialinį poveikį, taikyti likvidumo užtikrinimo priemones ir skatinti viešąsias bei privačiąsias investicijas keliose prioritetinėse investicijų srityse, įskaitant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Taryba taip pat paragino valdžios institucijas tęsti ir užbaigti reformas laikantis įsipareigojimų, prisiimtų įgyvendinus programą, kad būtų atnaujintas tvarus ekonomikos gaivinimas po to, kai bus laipsniškai sumažinti dėl COVID-19 protrūkio nustatyti apribojimai;

([4]) SWD(2020) 507 *final*.

([5]) COM(2020) 150 *final*.

([6]) 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

([7]) Europos Komisija, *Enhanced Surveillance Report – Greece*, November 2020 (liet. „Griežtesnės priežiūros ataskaita. Graikija“, 2020 m. gegužės mėn.), *Institutional Paper* 127, 2020 m. gegužės mėn.

([8]) 2020 m. liepos 20 d. Tarybos rekomendacija dėl 2020 m. Graikijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Graikijos stabilumo programos (OL C 282, 2020 8 26, p. 46).

(8) nuo Europos stabilumo mechanizmo programos įgyvendinimo pabaigos Graikijos bankų sektorius tapo stabilesnis ir atsparesnis sukrėtimams, tačiau išlieka sena rizika ir didelis pamatinis pažeidžiamumas, kuriuos didina neigiamas koronaviruso protrūkio poveikis. Pasinaudodami palankiomis pinigų politikos sąlygomis bankai išlaiko pakankamą likvidumą, tačiau neveiksnių paskolų lygis tebėra aukštas: 2020 m. rugsėjo mėn. jos sudarė 58,7 mlrd. EUR, arba 35,8 % bendrųjų klientų paskolų pozicijų ([9]). 2016 m. kovo mėn. didžiausią 107,2 mlrd. EUR sumą pasiekusios neveiksnių paskolų sankaupos pirmuosius devynis 2020 m. mėnesius toliau mažėjo, nors ir lėčiau. Tačiau didelė paskolų, kurioms taikomi skolų grąžinimo moratoriumai, dalis rodo didelę riziką, kad pasibaigus moratoriumų galiojimui padidės atidėjinių poreikis ir pablogės turto kokybės rodikliai. Vienas pagrindinių bankų strategijos, skirtos neveiksnių paskolų problemai spręsti, elementų tebėra tolesnis pakeitimas vertybiniais popieriais pagal programą „Hercules“, kurį numatoma baigti 2021 m. pirmąjį pusmetį. Graikijos bankų kapitalo pozicija atitinka reguliavimo reikalavimus, tačiau didėja priežiūros reikalavimai ir kapitalo poreikiai, siekiant vidutiniu laikotarpiu finansuoti neveiksnių paskolų finansinio įsiskolinimo mažinimo procesą, o pelningumas yra mažas, ir numatoma, kad dėl pandemijos ekonominio poveikio jis patirs dar didesnį spaudimą. Todėl Graikijos bankams kyla ypač didelė rizika, kad dėl pandemijos potencialiai padidės finansavimo išlaidos ir vėl pablogės turto kokybė. Valdžios institucijos sėkmingai įgyvendino paramos priemones arba pratęsė jų taikymą, kad nukentėjusios įmonės visą laiką turėtų galimybę gauti finansavimą. Šios pastangos papildo komercinių bankų ir valdymo įmonių lygmens iniciatyvas. Valdžios institucijos taip pat daro pažangą vykdydamos esmines finansų sektoriaus reformas, kuriomis siekiama patobulinti esamas neveiksnių paskolų problemos sprendimo priemones, po to, kai dėl neigiamo COVID-19 protrūkio poveikio buvo vėluojama jas įgyvendinti. Šios reformos, visų pirma neseniai priimta fragmentuoto nemokumo režimo pertvarka, gali padėti vidutiniu laikotarpiu sušvelninti krizės poveikį privačiojo sektoriaus įsiskolinimui. Šių reformų poveikis priklausys nuo to, ar jos bus įgyvendintos laiku ir veiksmingai;

(9) nepaisant pastaraisiais metais padarytos pažangos, pvz., įmonei užregistruoti reikalingo laiko sutrumpinimo ir smulkiųjų investuotojų apsaugos stiprinimo, Graikija vis dar patiria didelių sunkumų dėl savo verslo aplinkos ir teismų sistemos; tai rodo prasti veiklos rezultatai keliose srityse (pvz., sutarčių vykdymo užtikrinimo, nuosavybės registravimo, nemokumo problemų sprendimo ir kt.). Valdžios institucijos toliau siekia gerinti reglamentavimo aplinką ir didinti konkurencingumą, nepaisant sunkumų, kilusių dėl tebesitęsiančios COVID-19 pandemijos. Nuolatinė pažanga įgyvendinant teisingumo sistemos reformas, įskaitant tarpininkavimo rėmimo veiksmus, ir naujausi veiksmai, kurių imtasi produktų rinkoms pertvarkyti ir rinkos priežiūrai gerinti, gali padėti Graikijai atsigauti, tačiau reikia ir toliau dėti pastangas verslo aplinkai gerinti. Valdžios institucijos taip pat daro pažangą vykdydamos pagrindines reformas, kuriomis siekiama gerinti Graikijos skaitmeninės veiklos rezultatus, kurie tebėra vieni mažiausių ES. Graikija taip pat yra įsipareigojusi iki 2021 m. pradžios įgyvendinti didelę viešųjų pirkimų reformą, kartu toliau vykdydama papildomus veiksmus, kad dar labiau sumažintų įmonėms ir piliečiams tenkančią administracinę naštą;

(10) 2010 m. Graikijai buvo užkirstas kelias skolintis finansų rinkoje; 2017 m. liepos mėn. išleidusi Vyriausybės obligacijų ji pamažu atgauna galimybę patekti į rinką. 2018 m. Graikijai sėkmingai užbaigus ESM programą, jos Vyriausybės obligacijų pajamingumas pradėjo lėtai mažėti, o 2019 m. labai sumažėjo. Nuo pandemijos pradžios Graikija sėkmingai išleido tiek iždo vekselių, tiek ilgalaikių obligacijų, o tai rodo ilgalaikes galimybes gauti finansavimą rinkoje. Prie dabartinių palankių finansavimo sąlygų prisideda likvidumo priemonės, dėl kurių susitarta Europos lygmeniu, įskaitant Europos Centrinio Banko specialiąją pandeminę pirkimo programą. Remiantis 8-ojoje griežtesnės priežiūros ataskaitoje pateikta skolos tvarumo analize, numatoma, kad vidutiniu laikotarpiu valdžios sektoriaus bendrieji finansavimo poreikiai svyruos ties maždaug 15 % BVP;

(11) atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad griežtesnę priežiūrą pagal Reglamento (ES) Nr. 472/2013 2 straipsnį pagrindžiančios sąlygos vis dar egzistuoja. Visų pirma, Graikijai ir toliau kyla su finansiniu stabilumu susijusi rizika, kuri, jei pasireikštų, galėtų turėti neigiamą šalutinį poveikį kitoms euro zonos valstybėms narėms. Jei koks nors šalutinis poveikis pasireikštų, jis galėtų būti netiesioginis, t. y. paveikti investuotojų pasitikėjimą ir kartu bankų ir valstybių refinansavimo išlaidas kitose euro zonos valstybėse narėse;

([9]) *Šaltinis*: Graikijos bankas, duomenys atskirų bankų lygmeniu.

(12) todėl vidutiniu laikotarpiu Graikija turi ir toliau imtis priemonių sunkumų šaltiniams arba potencialiems šaltiniams šalinti ir įgyvendinti struktūrines reformas patikimam ir tvariam ekonomikos atsigavimui paremti, kad sumažintų kelių iš praeities likusių veiksnių poveikį. Šie veiksniai, be kita ko, yra didelis ir užsitęsęs nuosmukis per krizę, Graikijos skolos naštos dydis, finansų sektoriaus pažeidžiamumas, vis dar palyginti stiprios finansų sektoriaus ir Graikijos viešųjų finansų tarpusavio sąsajos, be kita ko, valstybės nuosavybės forma, rizika, kad didelė įtampa bet kuriame iš tų sektorių gali išplisti į kitas valstybes nares, taip pat euro zonos valstybėms narėms kylanti rizika dėl Graikijos valstybės skolos;

(13) siekiant pašalinti likutinę riziką ir stebėti, kaip vykdomi tuo tikslu prisiimti įsipareigojimai, būtina ir tinkama pratęsti griežtesnės priežiūros taikymą Graikijai pagal Reglamento (ES) Nr. 472/2013 2 straipsnio 1 dalį;

(14) 2021 m. sausio 14 d. atsiųstu raštu Graikijai buvo suteikta galimybė pareikšti savo nuomonę apie Komisijos vertinimą. 2021 m. sausio 27 d. atsakyme Graikija iš esmės sutiko su Komisijos atliktu šaliai kylančių ekonominių iššūkių, kurie yra pagrindas tęsti griežtesnę priežiūrą, vertinimu;

(15) Graikija ir toliau naudosis technine parama, teikiama pagal naująją techninės paramos priemonę, kuri visų pirma padės valstybėms narėms parengiant ir įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus;

(16) vykdydama griežtesnę priežiūrą Komisija ketina glaudžiai bendradarbiauti su Europos stabilumo mechanizmu pagal jo išankstinio perspėjimo sistemą,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Griežtesnės Graikijos priežiūros pagal Reglamento (ES) Nr. 472/2013 2 straipsnio 1 dalį, pradėtos taikyti Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2018/1192, laikotarpis pratęsiamas dar šešiems mėnesiams, skaičiuojant nuo 2021 m. vasario 21 d.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Graikijos Respublikai.

Priimta Briuselyje 2021 m. vasario 17 d.

Komisijos vardu
Paolo GENTILONI
Komisijos narė